Ч. 128 (13.673). Львів, пятниця 18. травня 1934. Poсztową opłatę opłacono ryczałtem. Рік LV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол., Чвертьрічно 15·00 „, Піврічно 30·00 „, Річно 60·00 „. ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

ПЕРЕД ВИБОРАМИ У ЛЬВОВІ.

ВИБОРЧІ РЕКЛЯМАЦІЇ.

В деяких виборчих округах у Львові члени виборчих комісій або не хотять розуміти української мови, або відмовляються від українських виборців приймати реклямації в українській мові. Також подвійно вписано виборців на листу, напр. з окрузі XI, обвід 3.

У звязку з цим з доручення Головного Українського Народнього Виборчого Комітету інтервеніював дня 15. ц. м. **посол З. Пеленський** у Головній Виборчій Комісії.

Мусимо, на жаль, ствердити, що не всі громадяни доцінюють вагу переглянення виборчих списків. У виборчих списках є багато помилок і пропусків. Голосувати зможе лише та особа, котрої прізвище й імя буде вірно вписане чи теж не пропущене.

Всі наші приготування до виборів не здадуться на ніщо, коли українське громадянство не використає останніх трьох днів, до суботи включно, на переглянення виборчих списків і в разі потреби не внесе реклямацій. Свідомий громадянин обовязаний не лише сконтролювати, чи є вписаний на листу, але також провірити, чи є вписані його сусіди.

Без належно провірених виборчих списків не можемо рахувати на успіх.

Окружні виборчі комісії урядують що-дня до суботи 19. ц. м. включно від год. 15-ої до год. 20-ої (год. 3-та до 8-ої веч.). Про евентуальні зловживання в комісіях треба негайно повідомляти наш Комітет, вул. Підвалля ч. 7, III. пов.

Громадяни, сповніть ваш обовязок, переглядайте виборчі списки!

Український Виборчий Народній Комітет на місто Львів.

Посвячення площі під будову церкви у Львові.

Комітет будови церкви СС. Василіянок у Львові при вул. Потоцького ч. 95 повідомляє, що посвячення площі під будову церкви й поставлення пропамятного хреста відбудеться в неділю 20. травня в год. 5. попол. біля монастиря СС. Василіянок. Благословення площі довершить Ексцел. **Митрополит Шептицький.** Комітет сподіється, що на це свято явиться численно все українське громадянство Львова.

ЩО Є З ЛЬВІВСЬКИМ „НАР. ДОМОМ"?

Найновіше (3.) число „Пролому" повідомляє, що про передачу „Нар. Дому" новій управі, колеґії з 5-ох, що мало статися з днем 1. травня ц. р., не чути нічого. Про новий речинець тої події не відомо теж нічого. Хто дійсно завідує тепер „Нар. Домом": ком. Бачинський, чи примусова управа, також не знати. Відомо тільки, що до тої нової управи (директоріяту) малиб увійти: сеніор Ставропігії і голова „Р. С. О." Л. Ґулла, заст. голови „Р. С. О." Цебринський, директор „Русского Ревіз. Союзу" Ганасевич, дир. Іван Слезюк і посол о. Яворський.

Абонаментові залізничі білети.

ВАРШАВА, 16. 5. ПАТ. Міністерство комунікації оголосить на днях розпорядок про абонаментові білети. Власник абонаментового білету матиме право їхати 10 разів поспішним поїздом на деяких залізничих лініях. Ціна такого абонаментового білету не перевищатиме нормальної ціни 8-ох білетів на особові поїзди. Абонаментові білети будуть важні 2 місяці. Крім того будуть теж родинні білети, на які зможе їхати найближча рідня.

Злучені Держави за розброєнням.

ВАШИНҐТОН, 16. 5. ПАТ. Президент Рузвельт вислав на розбройну конференцію до Женеви свого делеґата Дейвіса. Президент Рузвельт піддержить розброєневу конференцію, якщо держави погодяться на розброєння

Мекдональд не поїде на конференцію до Женеви.

ЛЬОНДОН, 16. 5. ПАТ. Мекдональд заявив у палаті громад, що не поїде до Женеви на розбройну конференцію. Не поїде туди також міністр війни Гейльсгем. Анґлію заступатимуть у Женеві міністри Саймон та Іден.

Ліґа Націй радить...

Таємні наради у Женеві.

ЖЕНЕВА, 16. 5. ПАТ. Вчора почались наради Ліґи Націй. На тайному засіданні рада полагодила декілька адміністраційних справ. Прилюдне засідання ради відложено до четверга 17. травня ц. р. Комітет ради Ліґи Н. оголосив звіт про підготовку до плебісциту в басейні Саари, який відбудеться в січні 1935 р. Важних справ звіт не заторкує, бо їх ще не обговорили міністри на тайних нарадах.

Мін. Барту конферував з мін. Іденом про розброєння, а з італійським делеґатом Альойзим про плебісцит у басейні Саари. Франція вимагає гарантій від Німеччини, що не буде переслідувати тих осіб, які голосуватимуть проти прилучення басейну Саари до Німеччини. Коли Німеччина згодиться дати такі ґарантії, тоді Франція не буде домагатися, щоби басейн Саари обсадила міжнародня поліція.

Делеґати держав у Женеві ведуть покищо тайні наради.

За вступлення СССР. до Ліґи Націй.

ЛЬОНДОН, 16. 5. ПАТ. Представникові Лейбур Парті мін. Саймон відповів, що кожна держава має свобідну ініціятиву вступити до Ліґи Націй або ні. Дотепер СССР не виявила тієї ініціятиви і британський уряд нічого не знає про намір уряду СССР вступити до Ліґи Націй. В кожному випадку таке бажання уряду СССР знайде прихильність британського уряду.

Сутички на австрійсько-німецькому кордоні.

ВІДЕНЬ, 16. 5. ПАТ. Урядовий комунікат повідомляє, що на австрійсько-баварськім кордоні біля Дірнберга у Зальцбурґу німецькі штурмовики і цивільні особи стріляли зі сховища в понеділок 14. травня ц. р. до станиці жандармерії і поранили коменданта Адерле та жандарма Фляйшера. На місці стріляння найдено гітлерівські летючки та німецькі предмети.

Півтора міліярда долярів на відбудову.

ВАШИНҐТОН, 16. 5. ПАТ. Президент Рузвельт видав поклик до конґресу, щоби ухвалив додаткові кредити у висоті півтора міліярда долярів як видатки на публичні роботи в 1935 р. З тієї квоти призначили 100 міліонів долярів на будову доріг, 40 міліонів на розбудову портів. Крім того президент домагається повновластей, щоби міг брати гроші з надзвичайних фондів.

Грошова політика

і господарність суспільности.

Для загалу ніяк незрозуміле, чому сьогодні так тяжко за гроші, за кредит навіть на високі відсотки, чому так тяжко віддати довг, або здобути гроші навіть для такого підприємства, що безумовно може добре рентуватися. Чому сьогодні вертаємо аж до тяжкої і невигідної натуральної виміни товарів, знаної хіба в історичних описах або у первісних людей, коли можна було би видрукувати дещо більше грошей, пустити їх в обіг і справа грошової тісноти булаб поладнана. У Польщі підносяться голоси за конечністю такого наладнання справи і мотивують це тим, що коли німецький банк емісійний має ледви пять відсотків золота у своїй скарбниці на покриття цілости пущених в обіг банкнотів і їх ціна не паде, то Польський Банк має аж близько 50 відсотків. Сьогодні нуртує навіть у Польщі вже така думка, що уряд мусить у найближчому часі випустити нову емісію паперових грошей.

Пригляньмося теж проблємі грошової політики, бо вона і для нас має велике господарське значіння, дарма, що не маємо на неї ніякого безпосереднього впливу.

Пересічна людина бачить у понятті „обороговий капітал" гроші — золоті чи паперові, байдуже, звідки вони беруться і як ростуть. Але в народньому господарстві оборотовим капіталом є кількість тих дібр, якими підприємець чи пак загал підприємців збільшив при допомозі продукції своє майно і має їх у своїй розпорядимости на те, щоби далі продукувати для ринку нову кількість дібр. Значить ця надвишка дібр, чи цей інший рід дібр, на який ця надвишка була вимінява (наприклад на гроші) оскільки не була зужита (зїджена, зношена у виді одіжі, спалена вогнем чи взагалі знищена якимось іншим робом), є тією ощадністю, з якої твориться оборотовий капітал. Чим більше зростають ці надвишки, тим більший господарський рух, тим лекше за заробітки. У капіталістичному устрою має ця надвишка вид грошей і то золотих, срібних, більонів або таких платничих документів, що кожночасно і в довільній кількости можуть бути вимінені на золото. Це є т. зв. циркуляційний чи пливний капітал, який працює і більшає нормально і рівнорядно зі збільшенням доходів. Коли гріш завдяки зростові доходів обігає нормально, так як кров у здоровому людському тілі, завдяки нормально побираній здоровій поживі тоді не має у нар. господарстві ніяких забурень.

Але коли з якихнебудь причин (наприклад з надміру публичних обтяжень на продуцентів, загального безробітства в продукції, зужиття надвишки на непродукційні цілі, а то й увязнення в будівлях, тощо), меншає ця надвишка, тоді, очевидно, меншає й оборотовий капітал, дорожіє кредит у виді щораз більших відсотків, стає щораз менше доступним, бо й вкладчиків забракне навіть при високих відсотках. Це не є недостача обігових значків, але брак доходового капіталу у виді тих знаків.

Ще можна рятувати ситуацію місцевими чи заграничними позичками, осягненими під застав варстатів праці, себто придбаного колись, може ще предками інвестиційного капіталу (будинки, машини, залізничий парк, земля, ліси, фабрики), чи під застав монополевих прав (напр. сірники). Але це вже діло ризиковне, бо позиченим оборотовим капіталом уже не так легко і відсотки віддавати і ситуацію направляти, словом тоді довважко прийти до нормального стану. Тоді довжник мусить працювати вже на вірителя. Але тоді буває, що й довгу не віддає і заставлене до-

бро тратить. Таким чином нищиться основна субстанція майна. Буває добре, коли готівка йде на скріплення продукції, бо може вдасться з положення вибристи. Але часто вона йде на консумцію. І тоді буває, що заграниця, побоючись за свій капітал, не позичає, або йде на позичку тільки під рентовними, дорогими умовинами.

Можна ще продати заінвестований капітал і так осягнути обортовий, але яка господарська вартість оборотового капіталу, коли не стало варстатів праці?

Колиб цей брак гроша збільшити не грошем таким, що є заощадженим доходом з продукції, але просто грошем видрукованим на машині у висоті більшій ніж заощаджений дохід, то ця штучна інекція в господарський організм могла би навіть побудити його до рухливішого життя, але гріш який не був виразником доходів, т. зв. інфляційний, вийшов би хвилево на користь і то тільки довжника коштом вірителя, та невдовзі обезцінився би так, що вартість гроша взагалі впалаб. Колиб ще інфляція була регульована, то може не викликалаб надмірних опустошень. Але регулювання легко вихоплюється з рук, а тоді власники гроша можуть лишитись зі жмутком обезцінених паперів у руках.

Другим практикованим засобом рятунку, це не множити гроші друкарнею, але навпаки зменшувати грошевий оборот пропорціонально до зменшених доходів і таким робом держати гроші на висоті ціни золота. Одначе тому, що доходи меншають, витворюється такий стан, у якому через зменшення грошових оборотів меншають товарові обороти, заробітки, можність покривання зобовязань. Усі добра тратять на ціні і вартости. Щож варті наприклад фабричні будинки, які продукують менше або зовсім не продукують і вже не дають ґарантії для зобовязань, що на них тяжать.

Це називається політика знижування цін. Тоді й уряд має менші доходи, а щоби зменшити видатки, мусить знижувати платні урядовцям, взагалі всі видатки, не робити нових інвестицій, не амортизувати дібр, себто мусить жити коштом надбань з минулого і довести до того, щоби засіб обігових грошей вистарчив. Це примусова опадність. Так живе кожний власник, кожна установа і держава. Є це система дефляційної господарки. Характеристичним моментом цієї системи дефляційної господарки є те, що вона виходить на користь вірителя, але коштом довжника. Навіть штучно піддержувані ціни на деякі продукти монополеві чи картелеві, витримують піддержку лише до деяких границь, в далі також заломлюються, бо й за них меншає попит, тому, що в порівнанні до інших, у нас зо хліборобських артикулів задорогі та недоступні.

Є ще один тепер знаний спосіб зарадювати ненормальному станові грошевого обігу, а це роздріблення гроша, себто законне зменшування його ціни, щоби дати його загалові у виді легшого мірила претенсій і зобовязань. Це роздріблення називається девалюацією. При її застосуванні бідніють і тратять усі: довжник і віритель, власник і робітник. Це є т. зв. втеча валюти від золотового паритету, або як жартом кажуть, відісланння золотого штандарту на відпочинок. Такий гріш дає до якогось часу можність знижки цін, довгів, у цій валюті затягнених, всяких чиншів, і що найважніше можність конкурувати з чужими валютами на їх ринках та експортувати товар і таким чином оживити господарство в краю. Але й це є хвилевою допомогою, бо вона відстрашує людей від опадностей зі страху перед стратами і тим ще більше заломлює основи до збільшування доходів.

З цих виводів бачимо, що емісійний банк зовсім не є джерелом нового капіталу для нормального госп. життя, він може бути лише виконавцем потреб для госп.-сусп. продукції та регулятором грошевого обігу, а недостачі обігового капіталу може запобігти тільки уможливлення такої продукції (а до продукції належить також і торговля!), що давалоб належну надвишку дібр як доходи, заощаджувані на дальшу продукцію. І це є одиноким шляхом для повороту до нормального госп. стану.

У Польщі була вже колись інфляція, сьогодні панує напрям дефляційної політики, а наслідки її усім нам сьогодні ясні. Є ще прихильники девалюації. Може й вона буде невдовзі випробувана.

Але в Польщі виринає щораз більше ще радикальніша концепція, так зв. вязаного господарства. Це вже є концепція зірвання з теперішним вільним господарством, а перехід до зовсім іншої господарсько-суспільної структури, в якій гріш дістав би знову іншу ролю та інші функції.

Так воно є в державі. У недержавній суспільности, яка не друкує власних грошей, здоровля її господарського життя залежить щоправда сильно від грошевої політики даної держави, але ще сильніше від такої господарки загалу, в якій не то, що не зїдається придбаного добра, але навпаки, збільшується прибутки господарки, а з цих прибутків твориться після покриття всіх видатків опадности для дальшої продукції дібр.

М. Творидло.

Реклямуйте своє виборче право! Чи Ви вже перевірили, чи Ви є записані у списках виборців?

Австро-німецькі відносини.

(Від власного кореспондента).

Відень, 12. V. 1934.

Дві братерські держави, з тою самою мовою і культурою, злучені зі собою століттями спільної історії, Німеччина й Австрія, тепер є нібито ворогами. Правда, ця ворожнеча є в дійсности тільки ділом офіціяльних кругів. Австрієць як такий любить свій німецький нарід, до котрого завсіди ясно і в кожному разі щиріше, як напр. швайцарські німці, признається. Але в Німеччині на одному, в Австрії на другому боці кордону жие нарід, такби сказати, своїм окремим життям. Народній характер, життєві вимоги, світогляд та ідеали і змагання всеж таки тут і там ріжняться доволі сильно.

Не можна сказати, що не зроблено нічого для обопільного зрозуміння, для зближення одної частини німецького племени до другої. Навпаки! Коли в 1918 р. у Відні перші національні республиканські збори урочисто заявили: „Німецька Австрія є частиною Німецької Республики“, то за цими словами стояло майже повних 100 проц. австрійського населення. Народні голосування в Тиролі і Зальцбурґу потвердили це 1920 р. ясно і недвозначно. „Нічого без Німеччини“ — було ще гаслом великого австрійського канцлера Зайпеля. А його наслідник д-р Шобер, доцільно намагався скасувати митні границі між Австрією й Німеччиною та якнайбільше зрівняти австрійське публичне право з німецьким. Не зважаючи на спротив заграниці, така пронімецька лінія в австрійській політиці панувала від 1918 до 1931 р. і трималися її не тільки одні політики. Весь майже нарід, без огляду на партійну приналежність, притакував та обстоював ту лінію.

Ідея „аншлюсу“ так довго була жива по боці Австрії, поки в Німеччині не став зростати до неймовірних розмірів вплив національного соціялізму. З того часу з обох боків взялися партійні політики до діла і зробили все можливе, щоб загострити австро-німецькі відносини. Виключно тому, що австрійські соціяльні демократи та християнські суспільники хотіли такого тільки „аншлюсу“, що відповідав би їх партійній програмі, а тимчасом вони почувалися загроженими від націоналістичної хвилі і відчували, як затремтіли їхні партійні трони, — всі австрійські партійні „лідери“ стали противитись від того часу кожному австрійсько-німецькому зближенню. А тому знову, що з противного боку гадали, що австрійця можна за одним махом злити в одно з державним німцем, замість поволи і переконуючи запрягти його до співпраці у службі спільної нац. ідеї — на-

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА“ З ДНЯ 18. ТРАВНЯ 1934.

МИКОЛА АНДРУСЯК. 3)

Досягнення і завдання

СУЧАСНОЇ УКРАЇНСЬКОЇ ІСТОРІОГРАФІЇ.

(Відчит на Шевченківській Академії Наук. Т-ва ім. Шевченка 6-го ц. м.)

(Докінчення.)

З порівнання дослідів над місцевою історією на Придніпрянщині і в Західній Україні бачимо, що в нас ці досліди дуже мінімальні. На некорисить української історіографії випаде порівнання з українськими працями дослідів польських істориків на терені Західньої України. Правда, треба признати, що після війни зацікавлення місцевою історією в Галичині більше, ніж перед війною. До війни нещастям для галицько-українського громадянства було те, що після природного захоплення своєю місцевою історією в початках національного відродження, згодом під впливом гасел, що охопили галицько-українське громадянство в другій половині XIX ст., зацікавлення дослідами місцевого минулого підупадає. Не заперечуючи зовсім ваги й користи ідейного впливу придніпрянців на галичан для галицько-українського національного й політичного розвитку, треба признати, що галичани, задивлені на Придніпрянщину, почали чимраз більше нехтувати своїм місцевим минулим. Автім не вина придніпрянців, не вина Шевченка, що галицькі народовці, запроваджуючи його культ у себе, хибно вважали, що треба висмівати старше покоління за його захоплення княжою державною традицією в Галичині та треба виховувати громадянство виключно на традиції оспіваної Шевченком козацької України. Не знали, що Шевченко та його друг Плятон Лукашевич захоплювалися Галичиною та вважали, що галицька сучасна мова є нашою „прадідівською“ (староукраїнською), — не знали, що деякі придніпрянці, як от Теофан Лебединців, не находили слів похвали для національної роботи саме тих галицьких діячів, яких молодше галицьке покоління звало згірдливо то „святоюрцями“, то „рутенцями“, чи навіть безпідставно посуджувало їх у москвофільстві.

Недоцінювання самими галичанами себе й своєї минувшини, занедбання в плеканні любови до рідної землі відбилося болюче на галичанах у часі визвольних змагань. Молоде галицько-українське покоління, виховане виключно на українській козацькій традиції, тому що передвоєнні галицькі історики, учні Грушевського, популяризували в значній мірі серед галицько-українського громадянства козацьке минуле, кинуло гасло: „Через Київ на Львів“, а не навпаки; дарма, що деякі сучасні придніпрянські діячі самі висловлювали думку, що без Галичини української держави збудувати не можна.

З того видно аж надто ясно, що для виховання громадянства в любові для своєї рідної землі треба змальовати йому його місцеве минуле. А що питання дослідів над тим є пекуче, бачимо це із відруху самого громадянства в останньому часі; в ріжних місцевостях появляються вже тепер історичні видавництва, більшого чи меншого наукового характеру.

Але, звертаючи увагу на досліди над місцевою історією, я зовсім не жадаю занедбання дослідів над всеукраїнським минулим, чи над козацькою державою. Західньо-українські історики, згуртовані при Науковому Товаристві ім. Шевченка у Львові, повинні — на думку акад. Грушевського, висловлену в передмові до 150. тому „Записок НТШ“ — не тільки виходити „у своїй роботі від проблем історії західньо-українських земель, обслуговуючи наукові потреби місцевого громадянства в цій сфері“, але також розробляти й проблеми загально-українського характеру. Ще в часі, коли історики, згуртовані біля Української Акад. Наук, вели інтенсивні досліди над історією України, вважав Грушевський, що „й проблеми загально-українського характеру дуже корисно і навіть необхідно бачити в аспекті взаємовідносин західніх і східніх українських земель, і самі ці взаємовідносини повинні обслідуватися під кутом зору Наддніпрянщини й Наддністрянщини, щоби про них можна було виробити собі обєктивний суд. Ріжні ділянки української культури, і так само — наукового досліду можуть розроблятися повніше й корисніше, то в нашому українському науковому центрі (себто в УАН, то в західньо-українському (себто в НТШ)“.

Як бачимо, ще перед процесом СВУ уважав Грушевський, що буде корисніше, якщо проблеми загально-українського характеру оброблятимуть західньо-українські історики. Тим більше тепер, після цілковитого розгрому української науки на Радянщині ці думки батька сучасної української історіографії повинні найти належний відгук.

Врешті саме життя й змагання нації в сучасний мент насуває проблеми історичних дослідів. Як після державного будівництва в 1917—20 рр. бачимо досліди українських істориків над державно-правним станом колишньої Гетьманщини та українськими національними

ціонально-соціялістичні проводирі з шумом вмішалися в австрійську домашню малодержавну політику. Через заборону виїзду з Німеччини до Австрії хотіли гітлерівці силою примусити австрійський уряд уступити. Одначе цей удар упав тимчасом не на партійників, а на ті широкі круги австрійського населення, головно в Альпах, що жили майже виключно з німецького туристичного руху. Страта тих щонайменше 70 мілйонів шілінгів річно означає для готелевого промислу західно-австрійських країн просто господарську руїну. Але рівночасно з тим закрито і сотням тисяч подорожних та любителів австрійських Альп з Німеччини доступ до Австрії. Отже знищено і важну можливість обопільно зблизитись і порозумітись. Позбавлення можливости до особистого контакту позбавляло і можливости до обопільної виміни думок і вражінь та привело поволи й до ідейного відокремлення. Не диво, що це підготовляло грунт до того, що і з одного і з другого боку могли найти собі віру серед населення ріжні газетярі, агітатори і крикуни, що оповідали своїм неінформованим слухачам Бог зна які брехні про страшні відносини за кордоном.

В дійсности ані Німеччина не є пеклом, ані Австрія островом щасливих. Ба, розмірковуючи справу докладніше, тут і там розвиток політичних та господарських подій іде майже паралельною лінією. Господарські клопоти має Австрія не від нині. Перед і по лютневих подіях хорувала ця держава на руйнуючий через свою великодушність „соціяльній" політиці. Цей державницький соціялізм характеризується значно збільшеним числом публичних урядовців, ще більшим числом державних пенсіоністів та осіб, що дістають публичну допомогу. Позички та нові податки, накінець нововведений „податок для безпечности" немало обурюють населення, бо служать тільки для продовження тої політики безцільної роздачі публичних засобів. До того ще приневолено тепер промислові круги дати працю тим добровольцям, котрих уживали до боротьби проти червоного лютневого повстання; а ті нові робітники — сумнівної якости. Аранжують усякі примусові акції й організації, вислідом котрих є тільки нові жертви працюючих на користь нових „секретарів", нових „проводирів" та нових „політиків", що користають з хвилевої політичної конюнктури.

Відомо, що відносини в Німеччині під цим оглядом ледви чи багато кращі. І там стогне народне господарство в ярмі державної опіки. Є очевидним, що теперішнє оживлення кількох індустрій нової Німеччини є явищем тільки переходовим і нетривалим. Не треба забувати, що саме вивіз Німеччини — життєва неминучість для такого промислового народу, як німецький — сильно втратив на обемі. Виглядів на скору поправу нема, а чи можливо буде навіть таким славним економістам, як д-р Шахт, Кросік і ін., утримати в порядку німецьку валюту і німецький державний буджет, нині ніхто не може напевно сказати. Зате в одно вірять у Німеччині (що відчуває і кожний чужинець), що — без огляду на господарські труднощі — політичне хотіння нової держави таке сильне та одноцільне, як рідко коли. Політичні противники нового курсу очевидно ще довго не мертві. Але крім жидів та деяких церковних верств мало хто тужить за вигнаними старими проводирями. Одушевлення, з котрим широкі лави населення нині, по році від часу переходу влади до національних соціялістів, стоять за новим урядом, ніше навіть від ріжного, також безперечно істнуючого, незадоволення з редукцій платень, з примусу до самообмеження і всякого публичного дозору. Зате теперішній порядок, чистота державного апарату, лад по урядах і на вулицях, далекосягле уніформування мужеського населення, відновлена військовість та блеск мілітарних парад, як взагалі приділ якоїнебудь функції якнайбільшому числу людей, що належать до С. А., до С. С., чи взагалі тільки до партії — відповідає на 100 проц. німецькому, особливож прусському національному характерові. Тисячі й тисячі одушевленої молоді можна що неділі бачити, як вони в густих рядах машерують в околиці великих міст на військові вправи, на параду і — так принайменш здається посторонньому — на приготовлення нової війни за ліпшу, за більшу Німеччину...

„Принцип проводиря", „тоталістична держава", вилучення політичних партій, зводження публичної опінії в пресі, літературі та зборах до одного знаменника бачимо і в Німеччині і в Австрії. І тут бачимо блискучі паради, маніфестації з промовами проводирів то-що. Але чи з захопленням? Хоч у противенстві до Німеччини не відібрали австрійському робітникові з його промислових прав ані одного, не обмежили нічого з так званих „соціяльних досягнень" (хіба, що поарештували і відігнали його так чи сяк непролетарських, головно жидівських проводирів), — то маса австрійського робітництва, колись еліта міжнародньої соціяльної демократії, стоїть нині осторонь і чекає тільки на нагоду виступити проти зненавидженого уряду Дольфуса. У тайних першотравневих маніфестаціях червоних у віденському лісі брало участь около 10.000 людей, не менше, як на наказній урядовій маніфестації на ринку! Таксамо непримиримо ставляться до уряду австрійські національні соціялісти. Але може ще більше характеристичний є незвичайний розмір байдужости, ба — іронії, з якою широкі маси австрійського населення слідкують за поведінкою уряду. Зроджені з того настрою сотки народніх дотепів на Дольфуса та його помічників осягнули вже чи не міжнародню славу! Але й без того вічна ривалізація в урядових кругах тільки з трудом дається затаїти.

Тому не диво, що австр. урядові не вдалося досі осягнути тої міри публичної безпеки, яку хвалять з повним правом у Німеччині. Невідрадне явище вуличного жебрацтва в Австрії, особливож у Відні, набрало форм, негідних вже культурного міста. Коли по містах Німеччини не видно ніодного жебрака на вулицях, то це тому, що там залізною рукою вигнали працездатних до робітничої служби, а старих і немічних посадили до захистів. В австрійській натурі може не лежать такі гострі засоби, але зате нарід легко одушевляється кожним, коли тільки бачить, що він робить щось у його користь. Таких діл, енергійних, доцільних, далекосяжних і пожиточних державі нарід очікує. А мир з Німеччиною був би таким ділом, котрим можна би приєднати собі нарешті і ті стотисячні лави рівнодушних та здержливих.

Віденець.

течіями, що були підкладом наших визвольних змагань, так тепер, коли вже маємо багато оповіщених документів і мемуарів до історії нашого останнього визвольного зриву, пора на його критичні розсліди для державницького виховання майбутніх поколінь; початки в цьому напрямі вже помічаємо.

Також потребу розгляду інших питань з минулого видвигає сучасний стан української нації. Не маю змоги в цьому короткому нарисі вичисляти всього. Тільки для прикладу подаю, що ось розклад української нації на церковному грунті під сучасну пору викликує пекучість основно, науково обгрунтованого нарису історії української церкви з національного становища.

Але, щоби західньо-українські історики могли досліджувати конечні проблеми нашого минулого, слід поставити міцно видавничу діяльність Наукового Товариства ім. Шевченка. Та сучасний матеріяльний стан нашої невичайної Академії Наук не обіцює багато в цьому напрямі. На лихо, цим станом НТШ зовсім не турбується західньо-українське громадянство, якого про це не інформує в останніх роках якслід своя преса. В останньому часі появились тільки дві річеві статті на цю тему.

Поставити Наукове Товариство ім. Шевченка на твердому грунті, дати змогу науковій видавничій роботі — повинно бути змаганням усього західньо-українського громадянства. Тільки живий звязок народу з надбаннями власної науки, а головно зацікавлення для свого минулого може врятувати його перед національним занепадом серед теперішніх невідрадних обставин.

Ширіть наш часопис!

На Совітській Україні.

Розмова посла С. Хруцького з учителькою середньої школи на Україні.

II.

Нині у другу пятилітку бачимо зворот до легкої індустрії, яка виробляла би фабрикати першої життєвої потреби. З „планетарних" розмірів у дечому зрезигновано. У нашому місті побудували величезну фарму птахівництва. Але звалилася масова пошесть на кури і нині... у більшості стоять пустками величезні будови, а курей дозволили годувати селянам. Бо і від колективів треба було відмовитись: корів і безрог селяни повирізували, заки вступили до колективу; коні пізніше виздихали підчас голоду, а робити Бог зна для кого селянин не хотів. Зрештою і праця велась безпляново: наприклад буряки пололи восени, коли свиріпа сягала до пояса. Я сама полола таку свиріпу — додала учителька. Колективи провалилися і більшовики перейшли на артіль — добровільне спілкове господарство, — та дозволили селянам держати корову, безроги, кури. Перемогла індивідуально-власницька вдача українця. Як наслідок примусових колективів лишились черевики на гумових підошвах (бо шкіри немає) та мясна проблема, до розвязки якої тепер приступили, пропагуючи між іншим годівлю кріликів. Прийшла ще одна зміна в економічній політиці. Проголошена

„УСТАНОВКА" НА ЕСТЕТИКУ І РАДІСТЬ ЖИТТЯ.

В містах, особливо всюди, де могло би заглянути око чужинецького кореспондента, побачите квіти. Салі залізничого двірця в Харкові виглядають, як якась оранжерія. У публичних „столових" на столах укритих обрусами, стоять квіти. Інша річ, що обід, який дають у тих столових, не смачний і мало поживний, та що встаєш напів голодний від стола. Цвіти, ця усмішка неба в більшовицькому раю, стали гримасою сатани.

Голодному не до естетики, а тимбільше не до танцю. А проте нині майже обовязок правовірного громадянина Совітів танцювати в клюбах вечорами; грає музика, веселі пари витанцьовують польки, вальси, танга, та найновіші фокс-троти і т. д., дарма, що це все буржуазні танці. Колиб нині Еріо чи інший журналіст заглянув навіть у районове (повітове) місто, він побачив би квіти та почувши музику вже справді не повірив би у нужду, не то що голод на Совітській Україні.

Прийшла ще одна зміна з уваги на чужинців, опеціяльно на Америку. Припинили явну антирелігійну пропаганду. А всеж відразу і невідклично позбавили би праці всякого, хто відважився би піти до церкви. Зрештою церков майже немає: вони то перероблені, то позамикані, то знищені. Нечисленні священики — найбільші нуждарі. Церковного похорону немає; хоронять самі, іноді з музикою. Релігійність безперечно впала. Розводи надзвичайно облегчені: вистарчає простої заяви, хочби одної зі сторін: „Не зійшлись ми характерами".

НЕВІЛЬНИЦТВО ДУХА.

Під впливом слів моеї розмовниці у мене самого оживають переживання з життя під більшовиками до 1922 р. Памятаю більш, ніж матеріяльні злидні (я пережив перший великий голод 1921 р.), пригнічувало почування духового поневолення: ніякої свободи думки, переконання, віри, а разом з тим постійне відчуття, що й особиста свобода, посада, майно і саме життя нічим незабезпечені. Питаю: чи під тим оглядом щонебудь змінилось? Ні, чую відповідь. Ще загострилось духове рабство. Всюди шпигунство. Більшовики слідкують, щоб і приязнь між людьми не повставала. Листи, що приходять з закордону надзвичайно довго йдуть, їх — особливо листи до інтеліґенції — перечитують, а за тими, хто дістає заграничні листи особливо слідкують. Все більш росте по школах купа нерозрізаних книжок, які ледви закінчені друком, а вже за ріжні „ухили" заборонені. А поруч з тим над усім життям панує дух нелюдської жорстокости. Життя людини не має ніякої вартости. Навіть не цінять робучої сили людини. Доказ — доля безробітних, що найопокійніше у світі засуджені на голодову смерть. Так було і з безпашпортними — додає розмовниця. Коли розгружували Харків і взагалі великі міста, безпашпортних просто вивозили поїздами за місто, там викидували, а поїзд

вертався назад. Повна свобода — йди куди хочеш, на всі сторони світу.

На тому тлі економічної нужди, де нема ні правних і моральних підстав, у громадському житті сильно зростає злочинство, особливо крадіжі в поїздах. Але й крадіж — це умовне поняття у Совітах, бо коли крадену річ найде поліцай, то напевно власникові її не віддасть.

ЯКІ НАСТРОЇ В ГРОМАДЯНСТВІ?

На це питання дістаю таку відповідь: В українській масі зросла ненависть до комуністів, до жидів і до росіян. Антисемітизм великий, бо жиди обсіли всі найкращі і впливові посади. З другого боку вони вороже ставляться до українського слова й культури. Тому ненависть до комуністичного режіму сполучена з ненавистю до жидів і росіян. Особливо не криються зі своєю ненавистю українські жінки-селянки. Настрої серед української інтелігенції жахливі: повна безнадійність, вже від війни люди нічого не ждуть, хоч в газетах все пишеться про можливість війни з Японією.

ЯК НАСТРОЄНА МОЛОДЬ

у середніх і вищих школах? Серед неї хіба нема незадоволення, бож вона іншого життя не бачила. Цікаво, що саме серед молоді незадоволення може найсильніше. Нераз я чула на лекціях такі питання: А чому покінчив з собою Хвильовий? або Скрипник? І коли я відповідала урядово, що він не міг примиритись з новим ладом життя, падало нове питання: „А чому не міг?" І хоча я відповідала, що не вільно так дискутувати, чула твердження: „Бо не можна примиритись з таким життям". Або коли на лекціях обговорювали ми твори, що змальовують кріпацтво, в класі було пролунає несподівана рефлексія: „А всеж таки кріпацтво було краще, ніж нинішне життя". Молодь не з більшовиками.

І тим бадьорим акордом закінчилась моя розмова з панею вчителькою.

Посол Сергій Хруцький.

Закон про памятки природи.

У Деннику Законів з 13. квітня ц. р. ч. 31 появився закон про охорону памяток природи й обовязує вже від 14. травня ц. р. Тому, що на просторі західньо-українських земель найдеться теж багато памяток, яких берегтиме цей закон, друкуємо суттєві приписи цього закону.

ЯКІ ПАМЯТКИ ХОРОНИТЬ ЗАКОН?

Охороні закону перед змінами чи пак знищенням підлягають такі твори природи: земля, її форми та вигляд, печери, озера, ріки й джерела, водопади, береги тих вод, тварини, ростини, мінерали, скаменілости і то не лише ґатунки і громади, але також поодинокі роди. Їх зберігає закон у первісному незміненому стані, влади; 2) вживати і ужиткувати бережений ука, з історичних, естетичних і памяткових оглядів. Законові підлягають теж деякі памятки тому, що творять оригінальний краевид або влада признала їх памятками природи (стат. 1).

Таким чином закон берегтиме перед змінами чи пак знищенням деякі місця природи і цілі парки. Це будуть менші і більші т. зв. резервати природи. Законові підлягатимуть нерухомости, саме: ліс, гори з оригінальними скалами, озера, степ, старинні церкви, замки і т. д. До нерухомостей належать дерева і корчі, дичина в лісі, риби в ставах, озерах і ріках і т. д.

КОРОТКОРЕЧИНЦЕВІ І НЕОБМЕЖЕНІ ЗАБОРОНИ.

Згадані заборони не дозволяють: 1) на короткий час або на час необмежений робити якихнебудь суттєвих змін на бережeнім предметі або його окруженні без дозволу державної влади; 2) вживати і ужиткувати бережений предмет, полювати, ловити рибу, стинати дерева, нищити рослини, занечищувати воду, зміняти її річище, видобувати землю (чи глину) скали і мінерали; 3) позбувати, купувати, перевозити і вивозити за кордон предмети, бережені законом; 4) ставити таблиці, поміщувати надписи, реклями і т. д. на бережених предметах; 5) будувати будівлі взагалі або до деякої висоти або спеціяльної якости, уладжувати промислові, торговельні і т. д. заведення; 6) входити посторонним особам (крім власника, його родини і служби); на простір, де державна влада виконує охоронні роботи, саме: де будують вали, регулюють ріки, залісюють пустарі, засаджують рослини тощо (стаття 2).

КОГО ОБОВЯЗУЮТЬ ЦІ ОБМЕЖЕННЯ.

Перестерігати ці закони мусить кожночасний власник нерухомости і всі ті особи, які мають право до неї, нпр. ужитковці і т. д. (стаття 3). Ці законні обмеження будуть вписані до гіпотечних книг для дотичної нерухомости (стаття 7 § 2).

КОШТИ ОХОРОНИ.

Власника не можуть притягати до виконування робіт ні накладати на нього коштів з метою охорони памяток природи. Кошти бере на себе фонд охорони природи. Колиб власник береженого обекту осягнув які матеріяльні користи з тих заходів, які перевела влада, тоді влада може наложити на власника частину коштів охорони. Коли власник добровільно не згодиться взяти на себе частину коштів, тоді рішає городський суд даної округи.

ЯКА ВЛАДА НАГЛЯДАЄ НАД ПАМЯТКАМИ ПРИРОДИ.

Міністер освіти і віроісповідань кермує і наглядає над виконуванням законних приписів про охорону памяток природи (стаття 12 § 1). Виконним органом державної влади є воевода. Він видає рішення, які обекти природи підлягають охороні закону. Перед рішенням вислухує думку державної ради охорони природи, — а в деяких випадках думку управи державних лісів (стаття 5). Свое рішення пересилає власникові нерухомости і повідомляє державну раду для охорони природи. Крім того рішення воєводи оголошує громадський уряд, згідно з місцевим звичаєм, але тільки тоді, коли крім власника ще й інші особи мають права на хороненім предметі. Невдоволені особи можуть до 30 днів відкликатися від рішення воєводи до міністра освіти (стаття 6). Правосильне рішення оголошує влада в „Моніторі Польскім", повідомляє державну раду охорони природи, громадський уряд та вписує до реєстрів, які веде міністерство освіти і воєвідство. Коли правосильне рішення оголошено в „Деннику Законів", тоді вже влада не повідомляє нікого, себто ні власника, ні громадський уряд і т. д., а обмеження не вписується до гіпотечних книг (стаття 8 § 2).

ФАХОВІ ОРГАНИ.

Фаховими органами адміністраційної влади (воєвідства) є **консерваторі природи**, які входять до воєвідського уряду. Консерватора природи призначує і накреслює його права міністер освіти в порозумінні з міністром рільництва. Дорадчим органом міністра освіти буде **державна рада охорони природи.** Міністер освіти видасть розпорядок про організацію, склад і місце осідку тієї ради.

Для деяких просторів може міністер освіти, вислухавши думку державної ради охорони природи, покликати окремі **комітети охорони природи. Матеріяльною сторінкою справи управляє „фонд охорони природи"**, який є правною особою і підлягає міністрові освіти.

РЕЗЕРВАТИ ПРИРОДИ.

З околиць з гарними і ріжноманітними краєвидами, де охорона природи не може обмежитися до поодиноких предметів і обіймають простір найменше 300 гектарів, рада міністрів окремим розпорядком творить народній парк.

ВІДШКОДУВАННЯ І ПЕРЕДАВНЕННЯ.

Коли охорона предмету звязана з такими суттєвими змінами, що власник хороненого предмету або інші особи, які мають права до нього, зазнали шкоди, тоді можуть вони домагатися відповідного відшкодування. **За відшкодування відповідає державний скарб або „фонд охорони природи"** (стаття 17 § 1). Про висоту відшкодування рішає властивий суд, в якого окрузі лежить хоронений предмет. **Відшкодування треба домагатися під загрозою передавнення найдалі до 5 років від дня оголошення рішення влади в „Моніторі Польскім", що якийсь предмет підлягає охороні природи або від дня, коли починає обовязувати розпорядок ради міністрів** (стаття 17 § 5).

ВИВЛАСНЕННЯ І ПРАВО ВИКУПУ.

Коли звичайне обмеження не доводить до охорони предмету, тоді він переходить на власність скарбу або на „фонд охорони природи" або інші правні особи, які займаються охороною природи (стаття 18). Вивласнення відбувається на основі загального закону про вивласнювання (стаття 19 § 1). На просторі чотирьох воєвідств: львівського, станиславівського, тернопільського і краківського та тешинській частині шлеського воєвідства вивласнення відбувається на основі австрійського закону з 18. лютого 1878 р. (стаття 31).

Про добровільну продажу нерухомости, яка підлягає законові про охорону природи, нотар повідомляє воєводу до двох тижнів, від дня, коли зладили в нього контракт. До двох місяців державний скарб або „фонд охорони природи" можуть викупити продану нерухомість на умовинах контракту і за зворотом коштів (стаття 22 § 2).

КАРИ ЗА НАРУШЕННЯ ПОСТАНОВ ЗАКОНУ.

Хто свідомо нарушує постанови закону або не виконує наказів влади, того повітовий староста може покарати карою арешту до 6 тижнів і гривною до 3.000 зол. (статті 23 і 27 § 1).

Воєнний стан у Латвії.

РИҐА, 16. 5. ПАТ. Уряд Латвії проголосив воєнний стан на просторі цілої держави на 6 місяців. Оповістку підписали премієр Ульманіс і міністр війни ґен. Бальодіс. Всі урядові будинки, залізничі стації і мости береже військо. У Ризі на мостах ріки Двини стоять скорострілы. Міністр внутрішніх справ заборонив віча і демонстрації. В цілій державі відбуваються численні арештування серед правих і леґіоністів, щоби вони не викликали збройного повстання. Влада арештувала теж декілька провідників соціял-демократичної партії, щоби не допустити до ґенерального страйку. Військо обсадило будинок, де був осідок соціялістів. У предс. парляменту д-ра Калінса і соц. посла Цельмса найшла влада більшу кількість зброї, тому ревізії в пошукуванні зброї відбуваються далі. Нині дійде до реконструкції кабінету. До уряду увійде колишній премієр Скуєніекс, провідник поступової партії.

Уряд оголосив відозву до громадянства, в якій подає причини проголошення воєнного стану. Боротьба політичних партій відобрала довіря громадянства до парляменту. Парляментарна більшість, перевівши зміну конституції, втратила останки довіря у громадянства. Акція уряду не звертається проти демократії, тільки проти боротьби клик.

Багно »Ставіскіяди«.

Чистка серед адвокатів.

ПАРИЖ, 16. 5. ПАТ. Адвокатська рада розглянула справу адвоката Ренольда, колишнього міністра справедливости, вмішаного в аферу Ставіського і викреслила його зі списку адвокатів.

Гонорарі від Ставіського.

Парляментарна комісія переслухала посла Бонора, який допомагав Ставіському в його ошуканствах з мадярськими вартісними паперами. Ставіського пізнав у 1931 р. Грошей від Ставіського на виборчу кампанію не брав. Каже, що Ставіський платив йому тільки гонорарі за адвокатські поради. Живо цікавився проектами Ставіського про фінансування щоденника „Вольонте" тому, що мріяв про велику радикальну пресу. Перед приступленням до „Вольонте" конферував з провідниками радикальної партії. Тоді секретар партії Мільо перестерігав його перед редактором цього щоденника Дібаррі. Боннор запевняє, що про пляни Ставіського фінансувати „Вольонте" знали: президент париської поліції Шіяп, комісар Кольомбані та всі члени партії, які брали участь у конґресі партії в Тулюзі.

—o—

Станиславів перед Українським Жіночим Конґресом.

До Конґресу всього шість тижнів. У Львові кипить гарячкова праця над підготовкою Конґресу. Програма Конґресу остаточно випрацьована. Вся енерґія конґресових комісій звернена тепер на реалізацію цілої програми до найменших подробиць, що їх передбачила програмова комісія. Ті комісії, що вели підготовчу працю вже від кількох місяців, а саме всі виставкові комісії та комісії виставок, викінчують уже свої завдання. Їхня праця вінчається успіхом: з усіх усюдів надсилають до Львова різного роду експонати, — вишивки, прикраси, зразки й моделі домашніх виробів, світлини визначних громадянок, книжки українських письменниць, образи малярок та іншу всячину.

Інші комісії, яким щойно тепер припала головна роля в орґанізації Конгресу, працюють з подвійним запалом та енерґією. На перший плян висуваються дві комісії: мандатова та резолюційна. Описати всі жіночі орґанізації та визначні одиниці з краю та еміґрації, що мають взяти участь у Конґресі, вишукати їхні адреси та порозумітися в справі скількости мандатів, вкінці повисилати проспекти та запрошення — це нелегка праця мандатової комісії. Прочитати конспекти рефератів, устійнити головні напрямні Конґресу та скласти відповідні (й невтурні!) резолюції — це завдання резолюційної комісії.

Зокрема — напередодні Конґресу — вся відповідальність за справне технічне переведення Конґресу паде на станиславівську технічно-господарську комісію, якої головою є голова філії С. У. у Станиславові п. Амалія Рубчакова. Ця комісія обіймає собою цілий ряд підготовчих праць і тому ділиться на такі підкомісії: харчеву, мешканєву, льокалеву, санітарну, впорядчиць, імпрезову. Завданням мешканевої комісії (якої головою є п. Никифорукова) є подбати за приміщення для делеґаток. Харчева комісія (гол. п. Рубчакова) займеться влаштуванням ріжного рода перекусок підчас нарад та замовить ресторани для делеґаток. Льокалева (гол. п. Повхова) подбає за домівки на ділові наради, імпрези, виставки, а також площі для спортових змагань та на віче. Санітарна (гол. п. д-р Гробельна) зорґанізує санітарне поготівля та нестиме в разі потреби лікарську поміч. Комісія впорядчиць (гол. п. Скочдополь) вдержуватиме порядок за всі дні Конґресу та вказуватиме дорогу приїзжим. Вкінці імпрезова комісія (гол. п. Барчинська) займеться виведенням популярного свята силами Кружків С. У. станиславівського повіту та влаштує раут, на якому господарями буде станиславівське громадянство.

При такій добре зорґанізованій і розділеній праці — можна сподіватися — технічна сторінка Конґресу вийде дуже добре. А коли станиславівське жіноцтво зуміє розбудити активне зацікавлення Конґресом в усьому громадянстві у Станиславові та створить пригожу й теплу атмосферу — таку конечну для того роду національної манiфестації — тоді можна буде сміло ствердити, що станиславівське жіноцтво взяло на себе важку й відповідальну працю, яку виконало на сто відсотків.

Великий політичний процес у Перемишлі.

(Від власного кореспондента.)

Перед окр. судом у Перемишлі розпочався 15. травня великий політ. процес у звязку із протишкільною акцією ОУН, яку переведено в Перемищині.

На лаві підсудних засіли: **Василь Боднарчик**, селянин, **Онуфрій Конкольовський**, селянин, **Василь Конкольовський**, торг. помічник, **Микола Ткач**, **Михайло Сабат**, **Осип Івашко**, **Петро Хома**, **Іван Янковський**, **Микола Феник**, селяни, **Іван Кучерепа**, абс. ґімн., **Евген Гарабач**, абс. ґімн., **Дмитро Хамуляк**, **Теодор Хамуляк**, **Михайло Капко**, селяни, **Михайло Данчук**, зарібник, **Володимир Подвірний**, селянин, **Мирослав Прокоп**, студ. IV. р. прав, **Омелян Антонович**, студ. прав, **Ярослав Демчук**, торг. помічник, **Осипа Демчуківна**, абс. ґімн., **Олена Федоровичівна**, абс. ґімн., **Микола Качмар** та **Олекса Новак**, селянин. З вільної стопи відповідають: Іван Янковський, Евген Гарабач, Теодор Хамуляк, Михайло Хапко, Михайло Данчук, Володимир Подвірний і Микола Качмар.

Зацікавлення розправою велике.

Боронять адвокати: **д-р Шухевич** зі Львова (перешкоджений і неприсутній), **м-р Навроцький** та **д-р Ломінський** з Перемишля. Трибунал у складі: предсідник віцепрезес суду **Пехе**. Вотанти: с. о. **Харлампович**, с. о. **Матна** і заступник с. о. **Цеперський**. Обвинувачує прокуратор **Мітана**.

Після вильосування 12-ох суддів присяглих і двох заступників оборонець **м-р Навроцький** ставить внесок від підсудного Онуфрія Конкольовського, щоб акт обвинувачення відчитали і в українській мові. Внескові противиться прокуратор. **Трибунал іде на нараду й у висліді П відкидає внесок оборонця.**

З черги предсідник стягає ґенералії від обвинувачених. В год. 10. починає читати акт обвинувачення.

ЩО КАЖЕ АКТ ОБВИНУВАЧЕННЯ?

Прокуратор обвинувачує перших 21 підсудних у тому, що в 1932 і 1933 рр. належали до ОУН. Крім цього Василя Боднарчика, Онуфрія Конкольовського і Миколу Ткача в тому, що в ночі з 24. вересня 1933 р. у Красичах знищили і кинули в ріку Сян портрет презид. держави, Михайла Хапка і Михайла Данчука в тому, що в Косеницях знищили памятник 10-ліття незалежности, а Івана Кучерепу, що намовив їх до цього. Врешті Миколу Качмара й Олексу Новака обвинувачує в тому, що у вересні 1933 р. у селах Тисовій та Мацьковичах розкинули протишкільні летючки ОУН, що взивали до бойкоту польського шкільництва, накликували протиставитись польському вчительству та прогнати польських учителів з українських сіл та нарешті саботувати в школах.

Вияснюючи цілі ОУН, акт обвинув. каже, що одним з численних проявів діяльности цієї організації було переводження осінню 1933 р. на терені Галичини „антишкільної акції" на знак протесту проти некорисних вислідів шкільного плебісциту за українською школою. Переводячи цю акцію, розкинено масу летючок, знищено чимало держ. емблемів та портретів достойників держави і розвішено на школах жовто-блакитні прапори з протидержавними написами.

В Перемищині відбулася ця акція у Красичах, Мельневі, Тисовій, Рокшинцях, Вільшанах, Мацьковичах, Белвіні та Косеничах. У Красичах знищено держ. емблем на школі, портрети президента та м. Пілсудського, замазано тером емблеми на трафіках і вивішено великий прапор з протидерж. написом та розкинено летючки; в Мільневі знищено шк. таблицю з держ. емблемами, вивішено прапор і виписано крейдою на таблиці „Хай живе молода Україна, слава і честь Україні". В Тисовій знищено шк. вивіску з держ. емблемом, на її місце завішено жовто-блакитний прапор і розкинено летючки. В Рокшицях, Вільшанах і Мацьковичах розкинено летючки. У Белвіні вивішено на школі прапор з протидерж. написом та розкинено летючки. В Косиничах розкинено летючки, вивішено на цвинтарі прапор з протидерж. написом та на памятнику 10-ліття незалежности П. Д. наклеєно написаний афіш з протидерж. написом. Дальше замазано тером емблеми двох трафік і вкинено в мешкання учителя-поляка цеглу з летючкою.

На терені Красич підозріння впало на Василя Боднарчика, що признався до поповнених вчинків і виявив прізвища Василя й Онуфрія Конкольовських, Михайла Сабата та Миколу Ткача, які теж призналися до того, що виконали вищенаведені саботажі у своому селі. Крім цього Боднарчик зізнав, що всякі інструкції щодо протишкільної акції дістав від Миколи Феника з Вільшан. Феник признався на поліції, що є районовим комендантом і що всякі припоручення виконував на приказ Мирослава Прокопа. Від нього діставав і нелеґальну літературу.

Водночас на підставі поліційних обсервацій стверджено, що другим організаційним районом у Перемищині проводив Іван Кучерепа. Він зізнав, що Теодор і Дмитро Хамуляки, Михайло Хапко, Володимир Подвірний і Михайло Данчук виконали протишкільну акцію в його районі. Дальше, що в справах організаційних і літератури контактувався з Омеляном Антоновичем у Перемишлі. В цей спосіб виявилося, що Мирослав Прокоп та Омелян Антонович контактувалися з Кучерепою та Феником, районовими командантами, що напевно займали визначні пости в організації, а саме в Пов. Екзекутиві ОУН.

На підставі конфіденціональних вісток стверджено, що до Повітової Екзекутиви ОУН у Перемишлі належали ще Ярослав Демчук, Осипа Демчуківна й Олена Федоровичівна. У Демчуків переведо ревізію, вислідом якої було заквестіонування 5 пачок протидерж. літератури з написом „Пер", а крім цього в комині лист від Федоровичівної, яка наказувала Демчуківній поїхати до Львова по летючки, ключик і 20 зол. В листі були вказівки, як треба перевозити летючки. Так виявлено два організаційні райони і Повітову Екзекутиву ОУН у Перемишлі.

На підставі прокураторських доходжень акт обвинувачення уважає Прокопа районовим комендантом, Омеляна Антоновича, боєвим референтом, Ярослава Демчука пропаґандним референтом, Осипу Демчуківну курієркою, а Федоровичівну лучником між повітовою екзекутивою і краєвою екзекутивою ОУН.

Усі майже присутні призналися на поліції і і слідчого судді до закидуваних їм вчинків. **Один зпоміж 23-ох обвинувачених, Омелян Антонович не признався до нічого.** Згодом усі підсудні свої зізнання відкликали перед слідчим суддею.

На розправу покликано 20 свідків, між іншими Юзефа Хоржевського з львівського воєвідства, знавця українських нелеґальних організацій.

По відчитанні акту обвинувачення предсідник зарядив півгодинну перерву.

ЗІЗНАННЯ ПІДСУДНИХ.

Перший зізнає обв. **Василь Боднарчик**, який до вини не почувається. До ОУН не належав. Дальше признається, що переводив шкільну акцію в Красичах на припоручення Феника, щоби тим запротестувати проти некорисних вислідів плебісциту за українською школою. Для переведення цієї акції попросив чотирьох своїх своякiв, а саме Василя й Онуфрія Конкольовських, Сабата і Ткачика.

На питання предсідника, чому змінив зізнання, боронить ся тим, що на поліції його били і він мусів так зізнавати, як казала поліція.

Обор. М. Навроцький: Яке населення у вашому селі, скільки українців чи поляків?

Пр.: Ухиляю то питане.

Обор.: Як виглядав плебісцит за українською школою у вашому селі?

Пр.: Ухиляю то питане.

Обор.: Чи преса подавала зловживання в плебісциті?

Пр.: Ухиляю то питане.

Обор.: Чи були спроби леґальної боротьби за українську школу?

Пр.: Ухиляю то питане.

Обор. Навр. відкликується до трибуналу на постійні заборони запитів до підсудного Трибунал затверджує постанову предсідника.

Зізнання **Онуфрія Конкольовського, Василя Конкольовського і Миколи Ткачика** не вносять до розправи нічого нового. Всі відповідають, що до ОУН не належали, але участь у протишкільній акції брали.

Обв. **Михайло Сабат** до вини не почувається, до ОУН не належав. У протишкільній акції участь брав.

Предс.: Чому?

Обв.: Два факти наклонили мене до цього. Коли учителька побила дітей...

Предс.: Тут не є розправа проти вчительки. Не дозволю про це говорити. Хто вас втягнув до протишкільної акції?

Обв.: П. Боднарчик просив мене, щоб я розкинув летючки.

Предс.: Що вас склонило до цього, що ви взяли участь у протишкільній акції?

Обв.: Причиною було те, що я вже хотів сказати. Учителька в нашому селі називала наших дітей бандитами, хамами і більшовиками й коли вона побила діти до синяків, а батьки запізвали її до суду, то суд увільнив її. Це мене дуже боліло. Другий факт — це те, що при передачі шк. деклярацій в інспектораті одна пані, що їх відбирала, відмовилась їх почислити, зате зважила їх на вазі, а на урґенси, щоби таки почислила, вона відповіла, що має приказ деклярації важити. І наші деклярації за українською школою пропали.

Обор. Навроцький: Чи ваші всі зізнання на поліції протоколували?

Обв.: Ні, не всі.

Обор. Навр.: Чи вас з поліції привели до суду, а потім знову відвели на поліцію?

Обв.: Так.

На цьому перервали розправу до слідуючого дня.

Виборці! Українці!

Дня 19-го травня, в суботу, кінчиться речинець перевірювання списків виборців.

Хто з виборців українців ще не перевірив, чи є записаний у виборчих списках, хай це зробить негайно, щоби в день голосування не стратити можливости голосувати.

Допильнуйте, щоби це зробили і ваші сусіди та знайомі.

УКРАЇНСЬКИЙ ВИБОРЧИЙ НАРОДНІЙ КОМІТЕТ.

Викинули Еріота.

З Парижа повідомляють, що Ліґа оборони прав чоловіка у Ліоні рішила девятьома голосами проти чотирох виключити Еріота зпоміж членів тому, що входить до уряду Думерґа. Не відомо, чи Еріо не відкличеться до загальних зборів Ліґи.

Всеевропейська господарська конференція.

ВІДЕНЬ, 16. 5. ПАТ. Нині відкрив гр. Куденгове Калеґрі у будинку австрійського парляменту II. всеевропейську господарську конференцію. На відкриття прийшов канцлер Дольфус і міністр торговлі Стоґінґер. Після привітальних промов почалися наради комісій: валютової, торговельної, рільної, правничої і суспільно-політичної.

Затонув корабель.

ГЕЛЬСІНҐФОРС, 16. 5. ПАТ. На озері Каллавесі корабель наїхав на підводну скелю і негайно затонув. Потонуло 30 людей, а між ними троє дітей.

По широкому світі.

— У басейні Саари арештувала поліція Ґренера, члена німецького фронту, під замітом схоплення двох мешканців та передання їх німецькій тайній поліції.

— У Берліні відбувається другий конгрес преси, на якому виголосить промову канцлер Гітлер.

— Італійські летуни Сапеллі та Бенд перелетіли Атлантійський Океан і осіли в Ірляндії, бо мотор літака попсувався.

— Великий англійський корабель „Олімпік" зударився з невеличким кораблем „Нейтікет", який за дві хвилини затонув зі сімома моряками. Решту залоги виратував „Олімпік".

Напружені відносини між Югославією і Мадярщиною.

БУДАПЕШТ, 16. 5. ПАТ. Уряд Югославії відкликав свою делеґацію, яка виїхала до Будапешту на торговельні переговори, бо нині вигасає вже торговельна провізорія. Делеґацію відкликано тому, що мадярський уряд вніс жалобу до Ліґи Націй.

Українські жінки у виборах міста Львова.

Великі сходини українського львівського жіноцтва в справах виборів до міської ради відбудуться у Львові в четвер, 17. 5. о год. 16. у салі „Української Бесіди". Реферуватиме пос. д-р Біляк. Присутність якнайбільшої кількости жіноцтва обовязкова.

ЗА ВИБОРЧИЙ КОМІТЕТ:

Евгенія Макарушкова, Софія Олесницька, Анна Палій.

Сокільські руханкові курси.

Для приготування здвигових вправ відбулися руханкові курси в таких орґанізаційних осередках:

Дня 13. і 14. 5. в Камінці Струмиловій. Заступлені були гнізда Камінка і Таданє. Курс укінчило 16 побр. і 15 посестер. Інструктори: побр. Тихоліз В. і пос. Писарівська Н.

Дня 13. і 14. 5. в Яворові. Вправляло 30 побр. і 23 пос. Інструктори: побр. Москалевич О. і пос. Заборська А.

Дня 13. і 14. 5. в Чесанові, пов. Любачів, у місцевости, де вже є лиш кільканадцять таких хат, у яких ще говорять по українськи. Заступлені були гнізда: Чесанів, Жуків і Нове Село. Вправляло 22 побр. і 11 пос. Інструктори: побр. інж. Благітка Я. і пос. Фусяківна Л.

Пов. реф. С.-Б.

Змагання у відбиванці.

Здвиговий Комітет повідомляє, що краєві сокільські змагання у відбиванці, які входять у програму Краєвого Здвигу, відбудуться невідклично в неділю 20. травня ц. р. в Стрию. Початок змагань в год. 10-ій рано. Виїзд львівських змагунів у неділю в год. 7.15 рано з гол. двірця. Поворот вечором.

Здвиговий Комітет.

НОВИНКИ

— **Ямна коло Яремча.** Пансіон „Веселка" отворений від 1. травня. Кімнати гарні, соняшні, добре урядженні, з бальконами. Харч першорядний, спільна їдальня, товариство добірне, ціни конкуренційні. Ближчі інформації подасть Ів. Лісикевичева, Ямна коло Яремча. 1437 4-?

— **Живець Черче.** Пансіон „Вілля „Надія" відчинений від 1. травня поручає комфортові кімнати враз з удержанням. 1480 Г—5

— **Навіть задавнені жіночі недуги можна лікувати купелями в Криниці.** Перший сезон (дешевий) почався 1. травня, а найкраще приміщення є у знанім укр. пансіоні п. М. Яблонської (Krynica-zdrój, willa Tatrzańska). 8—?

— **Гребенів, пансіон Яблонських** (давніше „Модеста"), положений у центрі, соняшні кімнати з бальконами, першорядне утримання від 4 зол. денно. Ольга Радкевичева. 1534а 8-?

— **Робітня футер Юліяна Глушевського, Львів, пл. Капітульна 3, І. пов. Тел. 54-46.** Приймає футра до перехову на літо. 1287 25-?

— **Маґазин постелі Р. Джала,** Львів, Хорущина 3, поручає: ковдри, матраци по найдешевших цінах. Переробляє ковдри по 5 золотих, матераци по 7 зол. 524 70-100

— **Знамените гігієнічне морожене** лише в цукорні Д. Стецькова, Львів, вул. Миколая 7. 1525

— **Адміністративна карта Галичини 1:600000,** опрацьована доцентом В. Кубійовичем і М. Кулицьким, є в книгарській розпродажі в ціні 2.50 зол. На карті зазначено політичний і церковний адміністративний поділ, усі громади і парохії Сх. Галичини та українські установи. Головний склад у книгарні „Просвіти", Львів, Руська 1. 1577 2-2

— **З Українського Лікарського Товариства.** У суботу 19. ц. м. в год. 19. відбудуться у домівці Товариства при вул. Чарнецького 26/I сходини членів, з рефератом інж. Гавриленка: Плекання лічничих ростин та їх економічне значіння. 1579

— **Повідомляємо інтересованих,** що речинець конкурсу оголошеного Кооп. „Будучність" в „Ділі" з неділі, дня 13. ц. м. в справі проєктів на коробки тутко „Калина" продовжений до 31. травня ц. р. 1586

— **ЧЕРЕВИКИ жіночі, мужеські і дитячі купуйте в одинокім українськім Маґазині Взуття „КОМЕТА" Львів — Ринок 21. Сповніть гасло „Свій до свого."** 68/53 34-?

УКРАЇНЦІ!

КУПУЙТЕ ТОВАР ТІЛЬКИ У ФІРМАХ, ЩО ОГОЛОШУЮТЬСЯ В УКРАЇНСЬКІЙ ПРЕСІ.

— **Українська Порадня для вибору звання у Львові** (вул. Словацького 14, III) приймає сторони для психотехнічних і лікарських дослідів та уділяє інформацій кожного вівтірка і пятниці від год. 3—5 пополудні (крім свят). Крім того Порадня уділяє інформацій про ріжні фахові школи кожного будного дня від год. 11—12.

— **Панахида за С. Петлюру.** В імені української політичної еміґрації у Львові сповіщаємо українське громадянство, що в неділю, 20. травня ц. р. відбудеться у Свято-Юріївській православній церкви при вул. Францішканській **Панахида за бл. п. голову Директорії і головного отамана військ Української Народньої Республики, Симона Петлюру і всіх поляглих за волю України.** Початок в годині 12.30. — Відділ Т-ва Укр. Центральний Комітет, Союз українок-еміґранток, Укр. Т-во Допомоги еміґрантам.

— **Заходом Сокола V** в Замарстинові і Сокола в Клепарові відбудеться дня 20. травня ц. р. місцевий сокільський попис. Власна площа Т-ва при вул. Кайзера ч. 1. Початок год. 4. попол.

— **Драматург відкритий після смерти.** Довгі роки був у Львові директором театру Людвик Чарновський. Ставив усякі песи і чимало, але своєї, яку мав у рукописі, не виставив. Чи ставився до неї занадто критично як добрий режисер, чи не мав часу її підготовити? невідомо. Щойно тепер, після його смерти, дирекція львівських театрів, до спілки з комітетом, що хоче щось зробити для памяти доброго актора, виставляють цю песу 18. ц. м. у Великім міськім театрі. Офіціяльний комунікат каже, що Л. Чарновський мав драматичний талант.

— **Радіо в Моравській Остраві передає українські пісні.** В середу 16. ц. м. передавала радіостанція в Моравській Остраві (Ч. С. Р.) від год. 18.20 українські народні пісні. Співав мішаний хор моравсько-шлеської опери під диригентурою п. Бартля. Слід зазначити, що радіостанція в Моравській Остраві передавала в цьому році вже тричі українські пісні, дістаючи за їх виконання завдусіль признання.

— **Виклади українського письменства у Загребі.** Студентський клюб славістики зорганізував цього місяця цикль викладів з історії слав'янських літератур. Про українське і білоруське письменство викладає д-р Іван Ешіґ.

— **Виборчий гумор.** Галицькі вибори мають свою славу. Знають їх навіть на чужині ще з австрійських часів; на них грала визначну ролю староукраїнська найкраща страва — ковбаса. Веселі не були вони ніколи, хоч і без горілки не минали, але анекдоти про них оповідали сила-силенна. Тож і не диво, що останнє число „Жорен" присвятило великій події виборів до міської ради у Львові окреме число. На самому фронті бачимо д-ра Ст. Біляка, голову виборчого комітету, перед яким самі льви, що боронять входу до маґістрату, втікають з острахом. Передовик-поет попадає в поетичний транс на саму тему про вибори: „Має Франція — розпусту, Греція старовину, має Данія капусту і городину, Італія має гори, а Галичина вибори!" З фейлетону „Той, на кого я голосую" можна довідатись, які сильні кандидати на радних трапляються. „Виборча енциклопедія" дає пояснення найважніших термінів, як „буки", „виборець", „вибори", „голос", „кандидат", „комісія", „комітет", „льокаль", „одиниця", „підсумки", „радний", „справедливість" та „урна". Гінкинт Бруньна пояснює у своїх настроях, чому він воліє вибирати жінки, а не радних. Маємо ще й окрему наукову розвідку (якби всі наукові розвідки були такі веселі!) „Теорія кандидата", сцену з „Прощального засідання бувших радних міста Львова" і кілька інших актуальних справ, як подорож о. Й. Сліпого до Палестини та дир. Ю. Шепаровича до Еспанії. Сплітки загально-громадського характеру зібрані в рубриці „Кажуть, що..."

— **На будову шпиталю, чи до власної кишені?** Пишуть нам зі Львова: Якісь дві пані, одна старша, друга молодша, або два панове ходять по українських домах у Львові, подаючи себе за делегаток чи делеґатів комітету будови шпиталя ім. митрополита Шептицького і збі-

ВІДГУКИ ДНЯ.

До нового життя.

У Москві трапився цікавий випадок: Помер якийсь урядовець. Родина плакала чи ні — не знаю, але що священика не було, то похорон відбувся „во кратці“. Впакували небіщика в домовину, положили в похоронне авто і відіслали до крематорії. Точніше: хотіли відіслати, бо небіщик до крематорії не добився. Скоїлася в дорозі пригода: авто з небіщиком зударилось із вантажним автом. Зудар був такий сильний, що з одного вилетів шофер і вугля, а з другого шофер і трумна з небіщиком. Трумна від упадку отворилась, а з неї вискочив небіщик і в крик. Далі штигульк, штигульк — просто на тротуар. Сів бідолашний на камені і давай матіркувати шоферові: Ти — каже — сякий-такий сину! Як їдеш, трястя твоїй бабі?! Ногу мені зломив, сволоч одна, а тепер ще й очі з дива вирячує!

Зібрався довкола народ, розпитує, дивується, дехто й про чудо бомкнув. Розпитують голосно, дивуються ще голосніше, а про чудо — тільки шепотом, бо це „релігійним дурманом“ пахне.

Накляв небіщик скільки влізло, покликав возія і поїхав до шпиталю... лікувати ногу...

Кажуть люди, що як когось зроблять небіщиком, то такий сотню літ поживе, совітський урядовець певно дотягне до двіста. Адже вже їхав у домовині до крематорії і колиб не катастрофа — був би нині жмінкою попелу, разом з неполоманими ногами...

Нічого нового під сонцем і ніщо під сонцем не останнє. Бували вже такі випадки і ще напевно будуть. Людина витягнеться, перестане дихати, його тащать, чи хочуть таскати в сиру землю, а він нараз пробудиться. Звичайно від якогось більшого потрясения чи гуку. І потім нераз живе ще довго — часом на радість, часом на горе рідні.

Летарґ трапляється не тільки фізичний, буває часом і психічний.

Возьмім наприклад політику. Одного дня якийсь громадянин політично вмре. Не істнуе, нема його, труп. Хоч у сиру землю, або до крематорії. Дивись на нього — не рухається, притули вухо — не дихає. Поплачуть за ним (часом), покритикують (завжди) і забудуть. А ось трапиться якесь сильніше потрясення, якийсь зудар і небіщик вискакує на тротуар, живий як риба, хоч часом з підломаною ногою.

Тоді його політичного життя і колом не добеш.

Буває таке і в літературі. Замовкне якийсь віршо- чи прозо-писець, часом на радість, деколи на сум рідній громаді. Ні пальцем не рушить — мертвець тай годі. А прийде якийсь зудар, „душетрус“, чи інша катастрофа і він знову на тротуарі письменства.

Тоді вже пише і пише. Деколи ліпше, деколи гірше, але все багато.

Був час, коли один наш знайомий теж „працював“ у поезії. Але прийшли часи, коли поезія по двох літах ставала старою, по пяти — трафаретною, а по семи — тарабарською. Наш знайомий пожурився, посумував, а потів взяв і поетично вмер. Минали роки, а він не то риму, а й асонансу жадного не написав (хоч це багато лекше і вдячніше!) Словом — поетичний труп.

Колись приходить до мене і каже:

— Всі знаки на небі вказують, що я можу збудитися. Ще пять, ще десять таких поезій, які мені довелося прочитати в останніх часах і вискочу з трумни як опарений. Не, щоби показати, як має виглядати поезія (борони мене Боже від зарозумілости!), але щоби накласти, кому це справедливо належиться.

Галактіон Чіпка.

...мають жертви на докінчення будови шпиталя. Як легітимацію оставляють образок св. Николая, вартости 15 сот., на якого відворотній стороні є наліпка комітету будови шпиталя з друкованим текстом і печаткою комітету. Текст уложений штудерно і робить враження, що весь дохід з розпродажі призначений на будову шпиталя. Ціна такого образка 2.— зол. Як ми ствердили, є це приватне підприємство, що дає за наліпку комітетові будови шпиталя 15 сот., а до своєї кишені ховає за безвартну річ 1.85 зол. Таких образків продано вже досить. Люди radко дають радо в переконанні, що жертвують 2 зол. на докінчення шпиталя, а в дійсности жертвують на помислових підприємців, бо шпиталь одержує з того 15 сотиків. При цій нагоді не можемо не висловити нашого здивування, що комітет будови так легкодушно згодився на видачу наліпок, з яких дохід є мінімальний, а шкода велика, бо кожний жертводавець, що хотів дати 2 зол. на докінчення будови, своє дав, а що з того комітет дістав лише 15 сотиків, то не вина жертводавця.

— **Податковий екзекутор дефравдантом.** Екзекутором скарбового уряду у Львові був Мечислав Лукович, колишній торговельний помічник, який так солідно сповняв свої обовязки, що вже в короткому часі спроневірив 1.500 зол. Одначе замісць викинути його з уряду та потягнути до судової відповідальности Луковича приділили як екзекутора на львівський повіт. Тут він знову здефравдував 1.628 зол. а крім того сфальшував квити скарбової каси на суму 566 зол. Поставлений перед кількома днями перед суд признався до вини, мовляли, що здефравдовані гроші пропив з товаришами та протратив на любовницю. Несовісного екзекутора засудили на півтора року вязниці та втрату прав на 5 літ.

— **Хто виграв на льотерії.** В нинішнім тягненні Держ. Клясової Льотерії впали виграні на такі числа: 15.000 зол. на ч. 53842. 10.000 зол. на ч. 60668 74736 95830 108157 136419 26196 91602 121326 125611. 5.000 зол. на ч. 37051 52248 77138 84872 103364 157477 97703 100364. 2.000 зол. на ч. 9946 16008 18145 20845 25759 39497 40046 47439 56213 56365 58869 59967 60901 75030 88681 96239 98445 99181 111010 114266 125074 128869 140462 153585 930 1190 18465 34155 35605 50519 51496 72256 73159 78817 84626 86127 92929 93634 111396 111808 127555 142675. 1.000 зол. на ч. 3792 5636 12624 14684 18785 19894 31724 36384 37794 46065 55612 57384 57503 67842 70171 72236 72383 84777 86190 93357 94726 98763 99102 112581 114091 115412 128408 127291 127683 133342 138447 141959 144524 144653 143303 147561 148443 149851 153419 156741 160005 169476. 1.000 зол. на ч. 12840 15747 44158 45335 57454 58266 58908 63262 76406 83646 84189 88899 98709 102183 103745 104564 104869 105218 105596 106937 118978 119339 120441 131055 132969 133592 134488 145213 145394 150316 151961.

— **Катастрофальна буря на Волині.** Над Рівенщиною перейшла минулого вівтірка катастрофальна градова буря, що перемінила цілу околицю в пустиню. Села Дятковичі, Милостів, Яневичі, Помеляни і По Ярку засипав град завбільшки курячого яйця. Поля, сади і хмілярні знищені в 100 процентах, так що населення пустило на них худобу на пашу. Вікна так повибивало, що люди позатикали їх подушками. Буря зірвала багато домів і повиривала дерева з корінням.

— **Ще про вбивство Ф. Бачуна.** У вчорашньому числі „Діла“, в новинці п. н. „За вбивство свого товариша“, підсудний Ф. Пелех боронився перед судом, що покійний Бачун напав на нього з дівчиною і чинно його зневажив. В дійсности — як нас повідомляють — підсудний Ф. Пелех напав на Ф. Бачуна, коли він станув в обороні напастованої Пелехом дівчини і вбив його на смерть. Покійний був свідомим українським робітником і мав найкращу опінію в Жовкві. Тому українське громадянство Жовкви взяло дуже численну участь у його похоронах. Трибунал засудив Ф. Пелеха на півтора року тюрми.

— **Злочин у стодолі.** В селі Рокітно пов. Львів знайшли 15. ц. м. вранці в стодолі змасакроване тіло 21-літнього Павла Сілецького, на якому стверджено 7 колених ран на голові і грудях. Злочину доконано в ночі підчас сну Сілецького, правдоподібно наслідком маєткового спору. Справою занялася поліція. Показалося, що в тій самій стодолі спав брат Сілецького, 12-літній Михайло, який зі страху навіть не відізвався. Аж пізніше зрадив убивників, яких арештовано. Є це Ян Палецький і В. Кривула з Ясниск пов. Городок Яг.

— **Перелет водяних бабок** на північ бачили і в Стрию, як нам звідти про це пишуть. В мин. пятницю пополудні і в суботу рано летіли вони в дуже великій скількости від Сколього через Стрий в напрямі Львова. Не творили вони тісної хмари, але летіли в замітній розстрільній у кілька або й кільканацятьметровій віддалі від себе.

— **З пожежної хроніки.** В Сенечові пов. Долина згорів мешкальний дім Б. Фрайліха разом з крамницею, причому згинули три корови. — В Джуркові пов. Городенка згоріли загороди М. Ґрайфа і Петра Рачковського, правдоподібно наслідком підпалу. — В Горошковичах під Грубешовом згоріли двірські будинки, а в стайнях і оборі 45 штук коров і свиней.

— **Вино на ліцитації** Скарбовий уряд у Бродах визначив на 18. ц. м ліцитацію рухомостей Станислава Рудрофа, власника лісової фірми „Броди“, якого, як відомо, арештовано за податкові неправильности. Ліцитація обіймає великий запас вина з домової пивниці Рудрофа. Мають продати 2.700 фляшок вина, оцінених екзекуційно на суму 11.000 зол. Між вином находиться велика скількість шампана, який оцінено по 20 і 25 зол. за бутельку. Крім того продадуть коло 400 літрів бочкового вина і 50 бутельок ріжних лікерів. У списі предметів, виставлених на ліцитацію, є кілька тисяч порожних фляшок і багато дубових бочок з вина. Все те на вирівнання податкових залеглостей в користь державного скарбу.

— **Горять ліси.** Наслідком посухи горять у ріжних місцевостях станиславівського воєвідства ліси. Пожежі спричинили неосторожні пастухи, розпалюючи огнища. Перед кількома днями згоріло 9 гектарів смерекового молодняка у Волощі пов. Надвірна, а в Татарові згоріла частина приватного ліса. В Яблониці тогож повіту згорів на досить великому просторі високопенний ліс, власність держави. — В Уричі, пов. Дрогобич згоріли два морґи деревостану і 38 куб. м. опалового дерева, власність фірми Перніцер.

— **Окрадають церкви.** В Довгій пов. Калуш вломилися два парубки, Франц Гушпіт і Федь Федоришин до місцевої церкви і вкрали золоту чашу. Арештовано їх у Журавні, коли хотіли чашу продати. В Долині вломився до церкви злодій, якого сполошив вистрілом нічний вартівник. У Ляховичах украли незнані злодії дві скатерті з вівтаря, золоту ложечку і більшу скількість воску та свічок.

— **Виорав старі гроші.** На полі в Ясенові (Бродщина) селянин виорав глиняний горнець із срібними польськими грішми з XVII століття. Нарахували 65 штук монет, що розмірно добре збереглися. Зложили їх у повітовому старостві в Бродах

— **Хмаролім у Коломийщині.** У вівторок в год. 11.30 був у Коломиї хмаролім. Зливний дощ із градом величини волоського горіха падав пів години. В інших місцевостях повіту граду не було, тому шкоди на полях повстали лише в околицях Коломиї.

— **Студент врятував три особи від утонення.** На ставі у міському городі в Дрогобичі їхали човном три члени табору праці. Нараз наслідком неосторожности човен перевернувся і пасажири почали тонути. Побачив це студент політехніки Абрагам Вайнфельд і не надумуючись довго, скочив у воду і врятував по черзі всіх, що топилися.

— **З Польщі.** У Варшаві скінчив самогубством фільмовий артист З. Станевич наслідком безробіття і матеріяльного недостатку. — Карноскарбовий виділ окружного суду у Варшаві потягнув до відповідальности 30 варшавських фірм за митні зловживання. — В домі купця Бекермана у Варшаві відкрито фабрику фальшивих срібних монет, наслідком чого арештовано кілька осіб.

— **Посуха в Европі.** Довготревала посуха затопила багато країв на обох півкулях. В деяких краях посуха приняла такі розміри, що викликує паніку серед хліборобів і урядових кол. Такої посухи на Угорщині не було вже від 150 літ і тому пшеничні і житні засіви представляються там дуже слабо. Так само в Румунії, Югославії та Болгарії. Ситуація в Чехословаччині не представляється зле. В Радянщині заноситься на катастрофальні жнива, хоча на думку влади теперішній стан засівів є вдоволяючий. Але більшовикам не можна вірити, бо для них не істнує голод ні голодова смерть кількох міліонів людей. Погіршилися засіви в Німеччині, Франції та Еспанії. Тільки в Італії, де панує переважно погода вогка, цьогорічні жнива будуть подібні до торічних.

— **Ріжні вістки.** В Румунії впали великі дощі, що можуть причинитися до поправи засівів. — Розіграна в Мінхені 15-а партія шахового туру за мистецтво світа між Боголюбовом і Альохіном скінчилася ремісово. Теперішній стан 9:6 в користь Альохіна. — У пристані в Босфорі згоріли великі магазини нафти. Сильні експльозії викликали серед населення паніку. — Арх. Отто Габсбурґ виїхав зі своєю матірю, б. цісаревою Зитою з Бельгії до Базелю, де відбуде нараду з арх. Евгеном про можливість повороту цісарської родини до Відня.

—o—

З театру.

„ВЕСЕЛІ КУМОНЬКИ З ВІНДСОРУ“.

Комічна опера *Оттона Ніколяя.*

Опера ця на мене особисто ні своєю музикою ні змістом ніколи не робила враження навіть як я бачила її у першорядній обсаді у Відні чи в Парижі. Але якщо хто любить комічну оперу, то виконання її тепер у Львові могло вдоволити й вибагливого видця.

Опера ця повна гумору та дотепу, мельодійна і ставить співакам поважні вимоги щодо технічної справности голосу, як і сценічного вироблення. Виконавчі сили, як солісти, так і члени хору — це учні Львівської Консерваторії. Всі вони відповіли вповні свому завданню. Не тільки голосово були дуже добре та дбайливо приготовані, але і гра сценічна була свобідна та випрацювана у детайлях.

На перший плян вибилася характеристична постать Фальстафа (п. Снєжек з кляси проф. Любінецького), п. Єнджейовська (кляса проф. Ціяні) креувала ролю пані Флют з питомою собі певністю й темпераментом. Клясу проф. Козловської репрезентували пані: Зарицька, Менкесівна і п. Божик, що віддали свої партії з великою музикальністю. П-на Зарицька має багато зовнішніх сценічних вальорів. Гарні голосові матеріяли виказали пп. Плешкевич, Зубик, Лаврівський та Марґулєс (кляса проф. Любінецького).

Орхестрою диригував дир. А. Солтис, що збирав уповні заслужені грімкі оплески за працю, яку мусів вложити у виведення цього твору.

І. Приймова.

„ЖІНКА, ЯКА ЗНАЄ, ЧОГО ХОЧЕ“.

Музична комедія (перерібка з комедії *Верней*).
Музика Оскара Штравса.

На салі дуже мало публики, лінива атмосфера вижидання. Один з рецензентів каже, що прімадонна дала знати, що їх театр зветься „8.30“, отже має час прийти три на девяту. Гарна перспектива! Але вкінці входить на пульпіт капельмайстер, обовязково з довгим розвіяним волоссям та в оксамитнім сурдуті.

Починається увертюра, яка нагадує дуже цирковий вступ перед тресурою коней. Розграється акція, аж проситься крикнути: Темпо, темпо! Але акторам не хочеться грати, певно думають про дефіцит у касі. Весь ансамбль, який прибув з Варшави, з малими вимками слабий. Чому то стільки людей відкриває в собі сценічний талант, якого не мають? Прімадонна все співає, що знає, чого вона хоче, але не чути — чого саме? Здається, що багато любовників...

Комедія має одну добру прикмету, що нема в ній порнографії, а в останніх оперетах та ревіях, як відомо, порнографії вже аж забагато. Зате комедія дає кілька направду дотепних ситуацій...

Музика шабльонова.

І. Приймова.

—o—

✝ ПОСМЕРТНІ ЗГАДКИ.

Дня 9. травня ц. р. згинув трагічною смертю в селі Купновичі Старі 28-літній селянин **Андрій Хома.** В. Й. П.!

—o—

СПОРТ.

Перші ситківкові змагання в цьому сезоні.

Два найкращі львівські ситківкові клюби, ЛКС і УССК, започатковують цьогорічний сезон змаганнями, що відбудуться в днях 19. і 20 ц. м. від год. 15.30 в оба дні, на токах при вул. Супінського 21 (Акад. Дім). Змагання ті мають за собою традицію, як одні з цікавіших у сезоні, тому й не сумніваємося, що в суботу і неділю стрінуться на них всі прихильники того гарного спорту. Вступ за добровільними датками. В черговому числі подамо точну програму.

—o—

Нові книжки й журнали.

КНИЖКИ.

H. Widewski: NIEBEZPIECZEŃSTWO ŻYDOWSKIE Poznań 1934. Str. 96. Form. 8-o.

Olgierd Górka: „OGNIEM I MIECZEM“ a rzeczywistość historyczna. Warszawa 1934. st. 140

Olgierd Górka: DZIEJOWA RZECZYWISTOŚĆ A RACJA STANU POLSKI NA POŁU NIOWYM WSCHO ZIE Warszawa 1934, st. 32.

ЖУРНАЛИ.

„ЛІТОПИС ЧЕРВОНОЇ КАЛИНИ“ Ч. 5. Львів, травень 1934. Зміст: Постій — Ф. Невестюк; Одна картина — Ф. Коковський; Відворот УГА за Збруч — ген. Курманович; Спомини розвідчого старшини 1919—1923 — І. Вислоцький; Над ставом — Ан Курдидик; Бій за Калинівку — Мих. Островерха; Шляхом слави 9-ої Бриґади УГА — д-р Ст. Божик; Памятка минулого — В. Бачинський; Історія 8-ої Галицької Бриґади — д-р І. Карпинець; Холодний Яр говорить — Горліс-Горський; Бібліографія.

MORZE, organ Ligi Morskiej i Kolonjalnej. Warszawa maj, 1934. ч. 5.

—o—

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

Театри.

Український Нар. Театр ім. І. Тобілевича, Бучач:

17. V. Батурин.
18. V. Ельга.
19. V. Наша парада.
20. V. Сонце руїни.

З Бучача їде театр до Чорткова.

Великий Міський Театр.

Четвер, 17. V. год. 7·30 веч. „Фонсеве весілля“ вистава закуплена Абон. неважн.

Пятниця, 18. V. год. 7·30 веч. „Діти епохи“ Л. Чарновського.

Театр Ріжнородностей.

Четвер, 17. V. год. 7·30 веч. Вистава Українського Театру: „Подружжя в двох мешканнях“.

Пятниця, 18. V. Театр нечинний. Ґенеральна проба „Дівчата в одностроях“.

Кіна.

АПОЛЬО: „Вірдиця“ (чеська комедія).

АТЛЯНТИК: „Отаман Анненків“ (фільма в російській мові).

ВАНДА: „12 крісел“ (Вл. Буриан, Димша).

КАСІНО: „Таємний детектив“, „Вороги подружжа“ (Льорель і Гарді).

КОЛІСЕЙ: „Полумя“, ревія „Під і азом“.

КОПЕРНИК: „Чібі“ (віденська комедія), „Баль білих ліжечок“ (із Містенґет), Барту в Польщі.

МАРУСЕНЬКА: „Чібі“ (віденська комедія), ревія „Травень, літо, травка!“

МІРАЖ: „Остання ґенералова любка,“ „Жінка за 250.000 долярів“.

МУЗА: „Біла леді“ (з Ол. Мей).

ПАЛЯС: „Панна Жозета моя жінка“.

ПАН: „Чанду“.

ПАСАЖ: „У домі страхіть“, „Самоцвіти кохання“.

СВІТ: „Божевільна ніч у звіринці“.

СОНЦЕ: „Нічні суди“ та ревія.

СТИЛЕВЕ: „1002 ніч“ і ревія „Зелений карнавал“.

ХИМЕРА: „Чорти в коханні“.

УТІХА: „В кожній пристані дівчина“ та ревія.

Закордонне радіо.

Четвер, 17. травня 1934.

Давентрі (1500) 20·00 „Арабеля“ оп. Р. Штравса, **Відень** (506,8) 12·00, 19·45, 21·30 Концерт, **Братислава** (298,8) 16·00 Концерт, 20·00 Спів, **Прага** (470.2) 20·05 Спів, **Париж** (1649) 12·30 Концерт, **Білгород** (439,8) 12·05 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 21·00 Сучасні пісні, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 17·30 Оп. музика, **Мінхен** (405,4) 12·00, 16·00 Вок. інстр. концерт, 17·50 Сонати на скрипку та фортепян, 18·30 Улюблені пісні 7 століть, **Беромінстер** (539,6) 20·15 „Іль Аміко Фріц“ оп. Масканія, **Будапешт** (549,5) 12·05, 17·30 Спів, 19·10 Циг. музика, **Мілянo** (368,6) 20·55 „Сила долі“ оп. Вердія, **Рим** (420,8) 17·10 Вок. інстр. концерт.

Пятниця, 18. травня 1934.

Льондон (342,1) 19·30 Два фортепяни, 22·00 „Сумерк богів“ оп. Ваґнера, **Відень** (506,8) 17·25 Скрипка, **Братислава** (298,8) 19·30 „Лис Микита“ оп. Яначека, **Париж** (1649) 12·30 Концерт, **Білгород** (439,8) 17·00 Пісоньки, **Берлін** (356,7) 18·30 Пфіцнерова соната на скр. і форт. е-моль, **Кеніґсвустергавзен** (1571) 20·15 Німецька музика, спів, **Ляйпціґ** (382,2) 21·00 Спів, **Мінхен** (405,4) 20·15 „Зузаннина тайна“ оп. Вольф-Фераріа, **Осльо** (1181) 20·00 „Ляйя“ оп. Одьсена, **Будапешт** (549.5) 13·30 Циг. музика, **Мілянo** (368,6) 11·10 Квінтет, 17.10 Вок. інстр. концерт, 20·45 Симф. концерт, **Рим** (420,8) 17·00 Вок. інстр. концерт.

Львівське радіо.

Четвер, 17. травня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, **9·45 Богослуження з Волоської церкви у Львові**, 12·05 Виклади для абітурієнтів середніх шкіл: „Вищі військові студії“, 12·20 Музика з ґр. плит, 12·35 Концерт (музика, спів — Дигас, бас), 15·05 Збіжева біржа, 15·10 Господарські вістки, 15·20 Оп. фантазії та арії (з ґр. плит); в перерві в год. 16·00—16·10 „Блески та нужда м. Львова“, 16·35 Легка музика, пісоньки, 17·30 Іст. відчит: Польський парлямевтаризм“, 17·50 Комунікаційні потреби в Польщі, 18·10 Авд. „Четвертий до бріджа“, 18·53 **Жартівливі хвилини (рецитації поезій, м. н. твори сучасних українських поетів)**, 19·15 Всячина й комунікат т-ва плекання коней, 19·25 Актуальний відчит, 19·40, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Авдиція з нагоди національного свята Норвеґії (промови, гимни, концерт симф. орхестри), 21·15 Як повстає пісонька (вок. авдиція), 22·00 Форт. ресіталь, 22·30, 23·05 Танкова музика.

Пятниця, 18. травня 1934.

7·00—8·00 Ранішня авдиція, 12·05, 12·33 Концерт сальонової орхестри, 15·05 Збіжева біржа, театр. репертуар, 15·10 Господарські вістки, 15·20 Сальонова музика з ґр. плит, 15·40 Ресіталь (альтівка, фортепян), 16·00 Спів (Мокшицька) в супр. фортепяну, 16·20 Серед книжок, 16·30 Наука стенографії, 16·40 Музика з ґр. плит, 16·50 Польська музика (фортепян), 17·30 Літер. відчит: „Каспрович“, 17·50 Фахова школа як підготування до життя, 18·10 Концерт Данового хору, 18·53 Театральний фейлетон, 19·10 Всячина, 19·25 Актуальний фейлетон, 19·40, 19·43 Спортові вістки, 19·55 Сільва рерум, 20·00 Вибрані думки, 20·02 Муз. балачка, 20·15 Симф. концерт; у перерві „Віткевич, письменник і маляр,“ 22·40 Балачка про моди, 22·5., 23·05 Танкова музика.

БІРЖА.

ГРОШІ.

Долар у Львові в приватних оборотах 5·26 і пів зол.

Золото: Доляри 8·92—8·95. Франки фр. 34·80—35·30 Дукати 83·00—83·50, Корони 36·90—37·40. Рублі 46·00—46·50.

Срібло: Корони 1·20, Фльорени 0·70, Рублі 1·25.

У Варшаві були такі курси: Льондон 27·04, Париж 34·94, Берлін 209·35, Цюріх 172·12, Амстердам 358·85, Прага 22·05, Мілян 45·04, Брюсель 123·72, Копенгаґен 120·60, Осльо 135·85. 136·50, Стокгольм 139·40—140·10, Нюйорк кабель 5·29, Нюйорк чеки 5·28 і пів.

ЦІНИ „МАСЛОСОЮЗУ“.

„Маслосоюз“ повідомляє, що в дні 16 травня п. р. в наслідок хиткої тенденції не ставить твердих цін на масло. Кооперативам платить за:

1 л. молока	—·18 „
1 л. сметани	—·70 „
1 к. яєць	2·20 „

Тенденція на масло знижкова, на молоко, сметану і яйця вдержана.

Маслосоюз повідомляє що 16. V. п. р. платив своїм доставцям **за 1 кг.** живої ваги птиці, льоко подвіря птахомасарні „М. С.“ у Львові (вул. Б. Гловацького 23):

Курята за 1 кг.		1·80
Кури „	І кляса	0·95
„ „	II „	0·55

Тенденція знижкова. На когути, індики, індички, качки і гуси попиту нема.

Подяка.

Не маючи змоги особисто подякувати, складаємо цією дорогою щире „Спасибіг“ Установам і Громадянам, які ділом і словом виказали нам своє співчуття з приводу смерти нашої Мами бл. п. Михайлини Колодницької.

Омелян, Омелян і Дмитро Колодницькі
Мелянія і Юлія Мінко.

ОПОВІСТКИ

В дівочій гімназії СС. Василіянок у Львові (вул. Длуґоша ч. 17 а) відбудуться вступні іспити до І-ої і II-ої кл. нового устрою, як і до клас V—VII-ої класичного типу та V—VI-ої гуманіст. типу в днях 15—20 червня. Приватистки можуть приступати до вступних іспитів уже в днях 11—14 червня. Зголошення до іспитів пожадані перед 10. червня.
1568 3—3 **Управа.**

Загальні Збори Філії Товариства „Просвіти“ в Тернополі відбудуться дня 31. травня 1934 в годині 10-ій перед полуднем в салі Міщанського Брацтва. — Денний порядок звичайний. 1584

Вакаційна Оселя Станиславівської філії „Учительська Громада“ **„Маковиця“** в Ямні приймає гостей-членів Т-ва в трьох сезонах, які тревають від 15. V. — 15. IX. Кімнати в сезоні від 15. VI. — 15. VIII. в ціні від 40 зол. місячно, в першому і третьому сезоні 40% дешевше. Харчі (4 рази денно) для дорослих і дітей по 14 році життя 3 зол.; за дітей між 8 14 роком життя 2 зол., а у віці від 4—1 року 1·50 зол. денно. — Постіль привезти. — Зголошення із поданням кількости осіб і часу, слати вже на адресу: Філія Т-ва „Учительська Громада“ в Станиславові на руки д-ра Івана Рибчина, проф. II. держ. гімназ., Зосина Воля 55 а. 1580

Присилайте передплату!

За редакцію відповідає Олександер Костик. Видає Видавнича Спілка „Діло“. З друкарні Вид. Спілки „Діло“. Львів, Ринок 10.